

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie petycyi gmin Kahujów, Werbiż i Honiatycze o wyłączenie z okręgu sądowego w Komarnie i politycznego w Rudkach, a przydzielenie do okręgu sądowego w Szczercu i okręgu politycznego we Lwowie.

Wysoki Sejmie!

Gminy Kahujów, Werbiż i Honiatycze położone w Starostwie Rudeńskim i należące do okręgu sądowego w Komarnie, trzykrotnie już wносиły do Wysokiego Sejmu petycye o wydzielenie z powyższego okręgu a przydzielenie do Sądu powiatowego w Szczercu i c. k. Starostwa we Lwowie — mianowicie w r. 1884, w r. 1896 i na ostatniej sesyi w roku bieżącym. Każdym razem petycye te przekazane zostały Wydziałowi krajowemu z poleceniem ich zbadania i zdania sprawy na najbliższym posiedzeniu Sejmu, mianowicie przydzielił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu te petycye uchwałami z 10. września 1884 L. 299/S., z 8. lutego 1896 L. 1103/S. i z 9. lutego 1898 do LL. 1451, 1452 i 1453/SS.

Wydział krajowy stosując się do otrzymanych poleceń, zarządził każdym razem zbadanie sprawy i przedłożył sprawozdaniem z 23. czerwca 1885 LW. 24284 po dokładnem przeprowadzeniu dochodzenia i po porozumieniu się z władzami sądowymi, wniosek na uwzględnienie prośby petycyonujących gmin.

Wysoki Sejm też uchwałą z 4. grudnia 1885 L. 303/S. udzielił c. k. Rządowi opinię, iż pożądanem by było, „aby miejscowości Kahujów, Honiatycze i Werbiż z przysiółkiem Sojki wyłączone zostały z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Komarnie i z c. k. Starostwa w Rudkach a przyłączone do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Szczercu i c. k. Starostwa we Lwowie.“

Atoli reskryptem c. k. Ministerstwa Sprawiedliwości z 30-go września 1888 L. 15612 zawiadomiony został Wydział krajowy, iż c. k. Rząd nie przychylił się do prośby petycyonujących gmin, co podanem zostało do wiadomości Wysokiego Sejmu w sprawozdaniu z czynności Wydziału krajowego.

Na skutek uchwały Wysokiego Sejmu z 8. lutego 1896 L. 1103 Wydział krajowy mając udzielone sobie petycye tych gmin, zarządził znowu dochodzenie przez władze autonomiczne i sądowe i pod dniem 10. lutego 1898 do LW. 9200 weszła do protokołu Wydziału krajowego odezwa c. k. wyższego Sądu krajowego z 31. grudnia 1898 L. 21385 w powyższej sprawie, gdy Wysoki Sejm równocześnie uchwałą z 9. lutego 1898 LS. 1451, 1452 i 1453 przekazał właśnie Wydziałowi krajowemu po raz trzeci petycye tych gmin z poleceniem znowu zbadania stanu rzeczy i zdania sprawy.

W obec właśnie przedłożonych aktów przez c. k. Wyższy Sąd krajowy, Wydział krajowy jest w tem położeniu, iż obecnie składa równocześnie sprawozdanie na polecenie Wysokiego Sejmu z 8. lutego 1896 L. 1103 i 9. lutego 1898 LL. SS. 1451, 1452 i 1453.

Już w sprawozdaniu Wydziału krajowego z 23. czerwca 1885 r. L. 24284 wykazane zostały powody, przemawiające za słusnością podania petycyonujących gmin, które trafiły do przekonania Wysokiego Sejmu, mimo że Rada powiatowa w Rudkach uchwałą swą z 21. lutego 1885 oświadczyła się przeciw temu wydzieleniu, a to głównie ze względu na ewentualny ubytek w kwocie 273 zł. 78 ct. w dochodach budżetowych powiatu przypadający na te gminy tytułem opłacanych przez nie dodatków do podatków na potrzeby powiatowe. Mimo sprzeciwiającej się uchwały Rady powiatowej, nie można było pominąć żywotnych interesów dla petycyonujących gmin względem żadanego wydzielenia, a mających główną podstawę w znacznym bardzo oddaleniu tych gmin od Rudek i Komarna w porównaniu z oddaleniem od Szczerca i Lwowa i ze złym bardzo stanem drogi do Rudek i Komarna, która jest tak błotnistą i zepsutą, że w pewnych porach roku; jak na wiosnę i w jesieni, jest niemożliwą do przebycia furą, podczas gdy do Lwowa i Szczerca przez połączenie kolejowe ze stacją Czerkasy, dokąd mają tylko 10 minut drogi, jest bardzo dogodne, tanie i szybkie. — Wedle powyższego sprawozdania Wydziału krajowego z 23. czerwca 1885 L. 24284 odległość gmin Kahujów, Werbiż i Honiatycze od siedzib urzędów powiatowych i sądowych oraz od Szczerca i Lwowa przedstawia się w kilometrach następująco:

	od Lwowa	od Szczerca	od Komarna	od Rudek
Honiatycze	41 klm.	10	17	32
Kahujów	39	8	15	30
Werbiż	43	11	16	31

a pominąć nie można, że ze Szczercem i Lwowem łączą ich wszystkie interesa handlowe i ekonomiczne i że do Lwowa i Szczerca jeżdżą na targi i jarmarki a do Komarna i Rudek tylko w sprawach urzędowych.

To też ze względu na te widoczne dla tych gmin korzyści, już w r. 1885 władze sądowe przychylnie się oświadczyły dla żądania petycyonujących gmin mimo sprzeciwiania się Rady powiatowej.

Dochodzenia przeprowadzone przez Wydział krajowy z powodu przydzielonej mu przez Wysoki Sejm petycji z r. 1896 wykazały, że niedogodności połączone dla gmin Werbiż, Kahujów i Honiatycze z powodu ich przydzielenia obecnego do Komarna i Rudek od r. 1885 w niczem się nie zmniejszyły, przeciwnie w obec wzmagających się potrzeb porozumiewania z władzami sądowymi i politycznymi niedogodności te coraz dotkliwiej dają się tym gminom odczuwać, że to co podają w petycji włościanie tych gmin, mając sprawę w sądzie w Komarnie lub Starostwie w Rudkach, tracą czasami aż trzy dni czasu, jest rzeczywiście zgodne z prawdą. — To też władze sądowe znowu jednoznacznie uznały, że przez przeniesienie tych gmin do okręgu sądowego w Szczercu i politycznego we Lwowie byłoby dla nich rzeczywiście z korzyścią połączone; tylko Rada powiatowa w Rudkach, jak poprzednio w r. 1885 tak i obecnie na posiedzeniu swem z 19. listopada 1896 z tych samych co poprzednio powodów oświadczyła się przeciw wyłączeniu ich z obecnych okręgów.

C. k. Wyższy Sąd krajowy we Lwowie, przedkładając Wydziałowi krajowemu odezwę z 31. grudnia 1897 L. 21385 akta przedmiotowe, oznajmił swe zapatrywanie w następującej dosłownie przytoczonej opinii, że „pomimo ujemnej w tym przedmiocie opinii reprezentacji powiatowej w Rudkach, zmianę terytoryalną, o którą petycyonują wyżej wymienione gminy, tak dla dobra mieszkańców tych gmin jak i dla raźniejszego i tańszego wymiaru sprawiedliwości uważa za wskazaną i pożądaną.“

Za zmianą tą — zdaniem Wyższego Sądu krajowego — przemawia nie tylko różnica w odległości tych miejscowości od Komarna i Sambora z jednej a od Szczerca i Lwowa z drugiej strony, tudzież łatwość w komunikacji ze Szczercem i Lwowem za pomocą kolei żelaznej (Lwów-Stryj) mającej stację kolejową w Czerkasach, miejscowości w po-

bliżu wspomnianych trzech gmin położonej, ale także podniesiona przez podwładne instancje sądowe dalsza okoliczność, że gminy te w Szczercu, a nie w Komarnie uskuteczniają swe zakupna tam a względnie we Lwowie spieniężają swe płody rolne, w ogóle więcej ze swymi interesami grawitują do Szczerca i Lwowa jak ku Komarnie i Rudkom względnie Samborowi.

W końcu oznajmia Wyższy c. k. Sąd krajowy, że zbliżenie się mieszkańców tych miejscowości tak do przynależnego Sądu powiatowego jak szczególnie też do przynależnego Trybunału I. instancji, ze względu na nowe od 1. stycznia 1898 obowiązujące postępowanie w sprawach cywilnych, wymagające w wielu wypadkach osobistego stawienia się strony w Sądzie, wielce korzystnie oddziała na wymiar sprawiedliwości i umniejszą kosztą z nimi połączone dla stron a w sprawach karnych także dla Skarbu Państwa.

Przedstawiwszy powyższy stan rzeczy, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w myśl ustawy z 11. czerwca 1868 Nr. 59 D. p. p. udziela c. k. Rządowi ponownie swą opinię, iż w interesie należytego wymiaru sprawiedliwości i w interesie mieszkańców gmin Kahujów, Honiatycze i Werbiż z przysiółkiem Sojki pożądanemby było, aby miejscowości te wraz z obszarami dworskimi wyłączone zostały z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Komarnie i c. k. Starostwa w Rudkach, a przydzielone do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Szczercu i c. k. Starostwa we Lwowie.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie, dnia 14. lipca 1898.

Marszałek krajowy
St. Badeni w. r.

Sprawozdawca
Dr. Damian Sawczak w. r.
Członek Wydziału krajowego.

